

الأصول الثلاثة

(د اسلام درې اساسي اصول)

ليكنه

شيخ محمد بن عبد الوهاب
(رحمت الله عليه)

زبانہ

عبد النافع زلال

طبع على نفقة إدارة أوقاف

صالح بن عبدالعزيز الراجحي

غفر الله له ولوالديه ولذريته ولجميع المسلمين

www.rajhiawqaf.org

بھمک ولا بباغ

Ketabton.com

الأصول الثلاثة

(د اسلام دري اساسي اصول)

ليكنه

شيخ محمد بن عبد الوهاب

(رحمت الله عليه)

ژباړنه

عبد النافع زلال

ح وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد، ١٤٢٤هـ—

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

محمد بن عبد الوهاب بن سليمان

الأصول الثلاثة . / محمد بن عبد الوهاب بن سليمان . - الرياض،

١٤٢٤هـ.

٤٨ ص ، ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٧-٤٤٤-٢٩-٩٩٦٠

(النص باللغة البشتو)

١- العقيدة الإسلامية ٢- التوحيد أ- العنوان

ديوي ٢٤٠ ١٤٢٤/٥٩٢١

رقم الإيداع : ١٤٢٤/٥٩٢١

ردمك : ٧-٤٤٤-٢٩-٩٩٦٠

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

پوه شه -الله دي په تا رحم وکړي- چي په مونږ د خلورو مسائلو زده کړه فرض ده:

لمړی: علم او پوهه، او هغه دا چي الله ﷻ، او دهغه پیغمبر ﷺ، او اسلام په دلایلو سره وپیژنو.

دوهم: په هغه عمل کول.

دریم: هغه ته دعوت کول (رابلل).

خلورم: د هغه په تکلیفونو باندي صبر کول.

او دلیل یې د الله ﷻ دا قول دی چي فرمایي: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ﴿۱﴾ وَالْعَصْرِ ﴿۲﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿۳﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿۴﴾ [د العصر سورت: ۱-۳ آیتونه]

ترجمه: په نامه دالله چي ډیر زیات مهربان او پوره رحم لرونکی دی (شروع کوم). قسم په زمانه، بیشکه انسان په زیان کښي دی، پرته له هغو کسانو چي ایمان یې راوړ او نیک عمل یې تر سره کړ، او یو بل ته یې دحق سپارښت

(وصيت) وکړې، او يو بل ته يې د صبر او ثبات سپارښت وکړې.

امام شافعي رحمت الله عليه ويلي دي: «که چيري الله ﷻ د خلکو لپاره د دغه سورت څخه پرته بل څه د حجت او دليل په توگه نه وای ليرلې، نو (دا به) دوی لره بس وو.» بخاري رحمت الله عليه ويلي دي: باب دی ددې خبري چي علم له عمل څخه مخکي دی^(۱).

او دليل يې د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ [د محمد سورت: ۱۹ آيت] ترجمه: نو پوه شه چي بيشکه له الله څخه پرته بل د عبادت وړ معبود نشته، او دخپلي گناه بخښنه وغواړه. نو علم يې مخکي له قول (وينا) او عمل څخه ذکر کړې.

پوه شه -الله دي په تا رحم وکړي- چي پر هر مسلمان نر او ښځي ددا دريو مسائلو زده کول او په هغي عمل کول

(۱) صحيح البخاري ۲۲/۱ کتاب العلم.

فرض دي:

لهري: دا چي الله ﷻ مونږ پيدا كړي يو، او رزق يې راكړی دی، او خوشي (هسي) يې نه يو پرې ايښي، بلكه مونږ ته يې پيغمبر رااستولی دی، نو څوك چي دهغه پيروي او اطاعت وكړي جنت ته به ولاړ شي، او څوك چي دهغه نافرمانی وكړي دوزخ ته به ولاړ شي.

ددې خبري دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا * فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلاً﴾ [د المزل سورت: ١٥، ١٦ آيتونه].

ترجمه: (ای خلکو) بیشکه تاسي لره مونږ (داسي) يو پيغمبر ليږلی دی، چي پر تاسي باندي شاهد دی، لکه چي مو فرعون ته يو پيغمبر ليږلی وو، خو فرعون دهغه پيغمبر نافرمانی وكړه، نو له همدي كبله مو هغه ډير سخت ونيوه.

دوهم: دا چي الله ﷻ دا نه خوښوي چي دهغه سره په عبادت كي څوك شريك ونيول شي، كه دا شريك الله ته

نژدې ملائکه (پربسته) وي او که دالله دجانبه استول شوی
نبي وي.

ددې خبري دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [د الجن سورت:
۱۸ آيت]

ترجمه: او جوماتونه خاص خدای لره دي، نو دخدای
سره بل هيڅوک مه بولي.

درېم: څوک چي دپيغمبر ﷺ اطاعت او پيروي وکړي،
او په يو خدای ﷻ ايمان راوړي، نو هغه ته روا نه دي چي
دهغه چا سره دوستي او محبت وکړي چي دالله ﷻ او
دهغه دپيغمبر دبنمن وي، که څه هم ډير نژدې دوست او
خپل يې هم وي.

ددې خبري دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ
عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ
وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ

اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿﴾ [المجادله سورت: ۲۲ آيت]

ترجمه: داسي خلك به ونه مومې چي (له يوې خوا) په خدای او د آخرت په ورځ ايمان ولري، او (له بلې خوا) له هغو كسانو سره چي د خدای او دهغه د پيغمبر سره شخړه كوي ملگرتيا وكړي، كه څه هم (دغه شخړه كوونكي) ددوی پلرونه يا زامن يا ورونه يا خپلوان وي، همدوی دي چي خدای ددوی په زړونو كښي ايمان ځای په ځای (مضبوط) كړی دی، او دوی ته يې له خپل نزد څخه په يوه روح سره قوت وركړی دی، او دوی به په داسي جنتونو كښي داخل كړي چي دهغو (ترونو) لاندې ويالې بهيږي، او هلته به تل تر تله واوسيږي، خدای له دوی څخه خوشحاله شويدي او دوی (هم) له هغه څخه خوشحاله دي، دوی د خدای گوند (لښكر) دی، پوه شئ چي بيشكه د خدای گوند (لښكر)، همدوی دي بريالي (كامياب).

پوه شه - الله ﷻ دي تا خپلي لاري ته هدايت كړي - چي دابراهيم عليه السلام دين او لاره داده چي يوازي دالله ﷻ عبادت په اخلاص سره وكړې، او په همدې سره الله ﷻ ټولو خلكو ته امر كړي، او د همدې لپاره يې پيدا كړي دي، لكه څنگه چي فرمايي: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات سورت: ۵۶ آيت]

ترجمه: پيريان او انسانان مي ندي پيدا كړي مگر ددې لپاره چي زما عبادت وكړي.

او دعبادت څخه مراد دالله ﷻ په وحدانيت سره پيژندل دي، او له ټولو لوی كار چي الله ﷻ په هغه سره (بندگانو ته) امر كړی دی هغه توحيد دی، او توحيد دادی چي يوازي ديوه الله ﷻ عبادت وكړې شي، او له ټولو نه لوی كار چي له هغه نه يې (بندگان) منع كړيدي هغه شرك دی، او شرك دادی چي دالله ﷻ سره په عبادت كي بل څوك شريك شي.

ددې خبري دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا﴾ [النساء سورت:

[آيت ۳۶]

ترجمه: او دخداى عبادت وکړئ او دهغه سره هيڅ

شى مه شريکوى.

که تاته وويل شي: چي هغه درې اصول (اساسي

خبري) کومي دي، چي پر انسان يې زده کړه فرض ده؟

نو (په خواب) کي ورته ووايه: چي هغه دادي: چي بنده

خپل پروردگار، خپل دين، او خپل پيغمبر محمد ﷺ

ويژني.

اول اصل

[دخپل پروردگار پیژندل]

کله چي تاته وویل شي: ستا پروردگار څوک دی؟
نو ووايه: چي زما پروردگار هغه ذات دی چي زه يې
پاللی یم، او ټول جهان (عالم) يې په خپل نعمت سره پاللی
دی، او هماغه زما معبود (خدای) دی، او پرته له هغه څخه
بل معبود نه لرم.

ددې خبري دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [دالفاتحه سورت: ۲ آيت]

ترجمه: ټولي ستايني يوازي الله لره دي، چي
دعالميانو پالونکی دی.

او پرته د الله ﷻ څخه نور ټول مخلوقات عالم بلل
کيږي، او زه ددې عالم يو جز یم.

کله چي تاته وویل شي: خپل پروردگار دي په څه
سره پیژندلی دی؟

نو ووايه: چي دهغه په نبو او مخلوقاتو سره، او

شپه، ورځ، لمر، او سپوږمۍ دهغه له نښو څخه دي، او اوه آسمانونه، اوه ځمکي او کوم شيان چي په هغې کي دي، او يا ددواړو ترمنځ دي، دهغه له مخلوقاتو څخه دي.

ددې خبري دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
 ﴿وَمِنَ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا
 لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ
 تَعْبُدُونَ﴾ [دفصلت سورت: ۳۷ آيت]

ترجمه: او دهغه له آيتونو (د قدرت د دلائلو) څخه شپه او ورځ، لمر او سپوږمۍ دي، نه لمر ته سجده وکړئ او نه (هم) سپوږمۍ ته، (بلکه) هغه خدای ته سجده وکړئ چي هغوی يې پيدا کړي دي، که تاسي يوازي دهغه عبادت کوئ.

او دا قول چي فرمايي: ﴿إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
 يُعْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَيْثُ وَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ
 مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ

الْعَالَمِينَ ﴿ [دالاعراف سورت: ۵۴ آيت]

ترجمه: بيشكه چي ستاسي پروردگار هغه الله دی چي آسمانونه او ځمکه يې په شپږو ورځو کښي پيدا کړل، او بيا يې پر عرش باندي استواء وکړه، شپه لکه پردې غوندي پر ورځ باندي غوروي، هره يوه په تلوار سره بله طلبوي، او لمر، سپوږمۍ او ستوري يې چي دهغه تر فرمان لاندي دي (پيدا کړيدي)، هو، پيدا کول او حکم فرمايل خاص هغه لره دي، خدای برکت والادی، د عالميانو پروردگار دی.

او د(رب) څخه مراد معبود (د عبادت مستحق) دی، دليل يې دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ * الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [دالبقره سورت: ۲۱، ۲۲ آيت]

ترجمه: ای خلکو، دخپل پروردگار عبادت وکړئ، هغه (پروردگار) چي تاسي او له تاسي څخه مخکښي

کسان يې پيدا کړي دي، ددې لپاره چي پرهيزگار شئ، هغه (ذات) چي ځمکه يې تاسي ته فرش او آسمان يې (لکه) چت (غوندي) جوړ کړی او اوبه يې د آسمان څخه رابنکته کړي چي دهغې په وسيله يې ستاسو دروزی دپاره (هر ډول) ميوي ايستلي دي، نو په داسي حالت کښي چي (په حقيقت) پوهيرئ له خدای سره شريکان مه گرځوئ.

ابن کثير رحمت الله عليه وايي: «هغه ذات چي ددې شيانو خالق او پيدا کونکی دی، هماغه دعبادت وړ دی»^(۱).

او د عبادتونو ټول هغه انواع او قسمونه چي الله ﷻ پرې امر کړی دی، لکه: اسلام، ايمان، احسان، دعا، ويره، اميد، توکل، (دالله څخه) دثواب طمع لرل، او د

(۱) ابن کثير دنوموړو دوو آيتونو د ذکر کولو څخه وروسته وايي: «ددې آيتونو مضمون دادی: چي الله ﷻ خالق، رازق، دننيا او دهغه داوسيدونکو مالک او رازق دی، نو ځکه خو ددې لائق دی چي يوازي دهغه عبادت وشي، او بل څوک ورسره شريک ونه گڼل شي، الله ﷻ فرمايي: ﴿فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ [دالبقره سورت: ۲۲ آيت] ترجمه: نو پداسي حال کي چي (په حقيقت) پوهيرئ له خدای سره شريکان مه گرځوئ. دابن کثير تفسير ۵۵/۱ دي وکتل شي.

د اسلام دري اساسي اصول

عذاب څخه يې ويريدل، خشوع، (دالله ﷺ) ويره په زړه کي ساتل، رجوع کول، مرسته او مدد غوښتل، پناه غوښتل، فرياد کول، ذبح (حلاله) کول، نذر کول، او داسي نور هغه عبادات چي الله ﷺ پري امر کړي دي ټول خاص الله ﷺ لره دي.

ددې خبري دليل دالله ﷺ دا قول دی چي فرمايي:
﴿وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾ [دالجن سورت:
١٨ آيت]

ترجمه: او جوماتونه خاص خدای لره دي، نو دهغه سره بل هيڅوک مه بولي.

نو څوک چي لدې عبادتونو څخه څه شی دالله ﷺ څخه پرته بل چا لره وکړي، هغه مشرک او کافر گڼل کيږي، او دليل يې دالله ﷺ دا قول دی چي فرمايي:
﴿وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ﴾ [المومنون سورت: ١١٧ آيت]

ترجمه: او هر څوک چي له خدای سره بل معبود وبولي، او (حال دا چي په ښکاره توگه) دخپل دغه کار

دپاره دليل نلري، نو بيشكه چي دهغه حساب دهغه له پروردگار سره دی، او بيشكه كافران (هيڅكله) نه بريالي كيږي.

او دا حديث: «الدُّعَاءُ مُخُّ الْعِبَادَةِ»^(۱).

ترجمه: دعا دعابات مازغه (روح او جوهر) دی^(۲).

او دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ

(۱) ترمذي په كتاب الدعاء ۴۵۶/۵ (۳۳۷۱) نمبر حديث سره روايت كړی او ويلي يي دي: چي دا حديث غريب دی، په دغه لفظ سره يوازي ابن لهيعة روايت كړی دی، او الباني هم هغه ضعيف بللی دی، دالباني تعليقات پر مشكات باندي (۲۲۳۱) نمبر حديث، او ضعيف الجامع (۳۰۰۳) نمبر حديث دي وكتل شي. او لدي څخه غوره حديث هغه حديث دی چي خپله ترمذي دنعمان بن بشير څخه مرفوع روايت كړيدی او الفاظ يې دا دي: «الدعاء هو العبادة» يعني: دعاء خپله عبادت دی.

ترمذي ۴۵۶/۵ كتاب الدعاء (۳۳۷۲) نمبر حديث دي وكتل شي، او ترمذي ويلي دي: دا حديث حسن او صحيح دی. او همدارنگه دا حديث ابوداود په كتاب الصلاة ۷۶/۲ (۱۴۷۹) نمبر حديث سره، او ابن ماجه په كتاب الدعاء ۱۲۵۸/۲ (۳۸۲۸) نمبر حديث سره هم روايت كړيدی.

(۲) ددې حديث مطلب دا دی: چي دعا دعابات يو لوی ركن، او دهغې روح او جوهر دی، ځكه انسان هله الله ﷻ ته دعا كوي چي دمخلوقاتو څخه يې اميد قطع شي، او دا توحيد، اخلاص او عبادت له ټولو څخه لويه درجه ده چي انسان په بشپړ اخلاص او كامله توجه سره الله ﷻ ته دعا وكړي. (ژباړونكی)

د اسلام دري اساسي اصول

ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿ [دغافر سورت: ۶۰ آيت]

ترجمه: او ستاسي پروردگار وويل: زما عبادت وكړئ
تر خو چي ستاسي (غوښتنې) قبولي كړم (ومنم)، بيشكه
هغه كسان چي زما له عبادت څخه تكبر كوي، هر مړو به
په خواري (او سپكتيا) سره دوزخ ته ننوځي.

دالله ﷻ څخه دويريدلو دليل دالله ﷻ دا قول دى
چي فرمايي: ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [دال
عمران سورت: ۱۷۵ آيت]

ترجمه: ددوى څخه مه ويريرئ، او زما څخه وويريرئ
كه ايمان لرئ.

دالله ﷻ رحمت داميد ساتلو دليل دالله ﷻ دا قول
دى چي فرمايي: ﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [دالكهف سورت: ۱۱۰ آيت]

ترجمه: نو هر څوك چي دخپل پروردگار دليدلو هيله
لري نو بنايي چي نيك عمل وكړي او هيڅوك دخپل
پروردگار په عبادت كښي شريك نكړي.

پر الله ﷻ د توکل کولو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ [دالمائدہ سورت: ۲۳ آيت]

ترجمه: او پر خدای توکل وکړئ که تاسي ايمان لرونکي ياست.

او دا قول چي فرمايي: ﴿وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ﴾ [دالطلاق سورت: ۳ آيت]

ترجمه: او هر څوک چي پر خدای باندي توکل وکړي، همدی (خدای) ورته بس او کافي دی.

دالله ﷻ ثواب ته داميد لرلو، او دهغه د عذاب څخه دويريدلو، او هغه ته دخشوع کولو دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ﴾ [دالانبیاء سورت: ۹۰ آيت]

ترجمه: بيشکه چي دوی (داسي خلك) وو چي په نيکيو او دخير په کارونو کبسي يو له بل څخه وړاندي کيدل، او مونږ به يې (زمونږ دمرحمت څخه دبر خور کيدو

په هيله) او (زمونږ د عذاب) له ويرې بللو، او يوازي مونږ ته تواضع كونكي وو.

(په زړه كې د الله ﷻ) نه دويري لرلو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي﴾ [دالبقره سورت: ۱۵۰ آيت]

ترجمه: نو له هغوی څخه مه ویرېږئ، او له ما څخه وويرېږئ.

(الله ﷻ ته) درجوع كولو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ﴾ [دالزمر سورت: ۵۴ آيت]

ترجمه: او خپل پروردگار ته رجوع وكړئ او هغه ته غاړه كيردئ.

(د الله ﷻ څخه) د مرستي او مدد غوښتلو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ [دالفاتحه سورت: ۵ آيت]

ترجمه: يوازي ستا عبادت كوو، او يوازي ستا څخه مرسته غواړو.

او دا حديث: «إِذَا اسْتَعْنَتْ فَاسْتَعِنِ بِاللَّهِ»^(۱).

ترجمه: کله چي مرسته او مدد غواړې نو دالله ﷻ
څخه يې وغواړه.

(دالله ﷻ څخه) دپناه غوښتلو دليل دالله ﷻ دا قول
دی چي فرمايي: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ﴾
[دالناس سورت: ۱ آيت]

ترجمه: ووايه: پناه غواړم دخلکو په پروردگار.
(الله ﷻ ته) دفریاد کولو دليل دالله ﷻ دا قول دی
چي فرمايي: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَبَ لَكُمْ﴾ [دالانفال
سورت: ۹ آيت]

(۱) دا دپیغمبر ﷺ دهغه وصیت یو جز دی چي ابن عباس رضی الله عنهما ته یې
کړی وو، او پیغمبر ﷺ په هغه کي ابن عباس ته داسي فرمایلي دي: اې هلکه،
زه تاته دا څو خبري ښایم: چي دالله ﷻ دا حکامو حفاظت وکړه، نو هغه به ستا
حفاظت وکړي، او دالله ﷻ دا حکامو حفاظت وکړه، نو الله ﷻ به همیشه (ستا
دمدد دپاره) ستا په وړاندي وي، او کله چي سوال کوې، نو دالله ﷻ څخه سوال
وکړه، او کله چي مرسته غواړې، نو دالله ﷻ څخه يې وغواړه...
دا حديث ترمذي ۶۶۷/۴ په کتاب صفة القيامة (۲۵۱۶) نمبر حديث، او احمد
په مسند کي ۲۹۳/۱، ۳۰۷ نمبر حديث سره روايت کړی دی، او ترمذي ولي
دي: چي دا حديث حسن او صحيح دی.

ترجمه: هغه وخت ياد کړې کله مو چي دخپل پروردگار څخه مرسته غوښتله، نو هغه ستاسي (غوښتنه) ومنله.

اللَّهُ ﷻ تَه دذبح (حلاله) کولو دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ [دالانعام سورت: ۱۶۳-۱۶۴ آيتونه]

ترجمه: ووايه بيشکه زما لمونځ، زما قرباني، زما ژوندون او زما مرگ (ټول) الله لره دي چي پروردگار دعالميانو دی. هيڅ شريك ده لره نشته، او په همدې (توحيد) باندي زه مامور شوی يم، او زه لومړی دمسلمانانو څخه يم.

او دا حديث: «لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ»^(۱).

ترجمه: الله ﷻ په هغه چا لعنت کړې دی چي دالله څخه پرته بل چا ته ذبح (حلاله) کوي.

(۱) دا حديث مسلم (دنووي شرح ۱۲۲/۱۳، ۱۲۳)، په کتاب الأضاحي کي په (۱۹۷۸)، [۴۳، ۴۴، ۴۵] نمبر سره روايت کړیدی.

(الله ﷻ) ته د نذر کولو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي
فرمايي: ﴿يُؤْفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا﴾
[دالانسان سورت: ۷ آيت]

ترجمه: دوی (خپل) نذرونه تر سره کوي، او دهغي
ورځي څخه ويرېږي چي شريې چاپيرونکي او بنکاره دي.

دوهم اهل

د اسلام دين په دلالتو سره پيژندل

د اسلام دين دادی چي (بنده) يوازي الله ﷻ ته دهغه په وحدانيت په منلو تسليم شي، او دهغه اطاعت او بنده گي وکړي، او د شرک او مشرکينو څخه براءت او بيزاري وکړي.

د اسلام دين درې درجې لري: اسلام، ايمان، او احسان، او دا هره درجه څو ارکان لري.
اوله درجه: [اسلام]

د اسلام پنځه ارکان دي:

- ۱- دا گواهي (شهادت) ورکول چي پرته د الله ﷻ څخه بل د عبادت وړ معبود نشته، او محمد ﷺ د الله ﷻ پيغمبر دی.
- ۲- لمونځ کول.
- ۳- زکات ورکول.
- ۴- روژه نيول.
- ۵- او د بيت الله حج کول.

د الله ﷻ د وحدانيت دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو

الْعِلْمُ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿﴾ [دآل

عمران سورت: ۱۸ آيت]

ترجمه: خدای او پرېښتو او دعلم خاوندانوپه دې شاهدي ورکړې چې بیشکه شان دادی چې پرته له هغه نه بل دعبادت وړ معبود نشته، پداسي حال کي چې په عدل سره دټول عالم تدبيرونکی دی، بيله هغه څخه بل دعبادت وړ معبود نشته، دستر قدرت او حکمت خاوند دی.

او د(لااله الاالله) معنا داده: چې پرته ديو الله ﷻ څخه بل دعبادت وړ معبود نشته.

(لااله) پرته دالله ﷻ څخه دنورو ټولو خدايانو او معبودانو نفي کوي، او (الاالله) يواځي هغه الله ﷻ ته دعبادت کولو اثبات کوي، کوم چې په عبادت او پاچاهۍ کي هغه لره شريك نشته.

او ددې خبري وضاحت او تفسير دالله ﷻ پدې قول کي راغلی دی: ﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ * إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ * وَجَعَلَهَا كَلِمَةً

بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿﴾ [دالزخرف سورت: ٢٦-٢٨ آيتونه]
ترجمه: او هغه وخت ياد كړه چې ابراهيم عليه السلام خپل پلار او خپل قوم ته وويل: بيشكه زه دهغه څه نه بيزار يم چې تاسي يې عبادت كوي. پرته له هغه ذات نه چې زه يې پيدا كړي يم او هغه به ما ته بيشكه لارښودنه وكړي. او هغه دتوحيد كلمه په خپل اولاد كښي پاتي كيدونكې كلمه وگرځوله، چې گوندي دوى (خدای او دهغه توحيد) ته بيرته راوگرځي.

او پدې قول كې چې فرمايي: ﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ﴾ [دآل عمران سورت: ٦٤ آيت]

ترجمه: ووايه: اې دكتاب خاوندانو، هغي خبري ته راشئ چې زمونږ او ستاسي تر منځ شريكه ده (هغه) دا چې بيله خدای څخه دبل شي عبادت ونكړو، او هيڅ شى دهغه سره شريك نكړو او ځيني زمونږ دي دالله څخه پرته ځيني نور دخدايانو په توگه ونه نيسي، نو كه دوى

(د کتاب خاوندانو) مخ واپراوه نو تاسي ووايي: شاهد (او گواه) اوسئ چي مونږ مسلمانان يو (الله ﷻ ته تسليم يو).

دا چي محمد ﷺ دالله رسول دی، دليل يې دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي: ﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾ [دالتوبه سورت: ۱۲۸ آيت]

ترجمه: بيشکه چي تاسي ته يو پيغمبر ستاسي له خپل (منځ) نه راغلی دی، ستاسي رپر ونه او تکليف ورباندي ډير گران دي، ستاسي (دخیر لپاره) ډير حرصناک دی، او پر مؤمنانو باندي مشفق (شفقت والا) او مهربان دی.

او د محمد ﷺ په پيغمبري او رسالت سره د اقرار کولو او گواهي ورکولو معنا داده: چي دهغه دا و امر و اطاعت وشي، او د خبر و تصديق يې وشي، او دکومو شيانو څخه چي يې منع کړېده، دهغو څخه پرهيز او ځان وژغورل شي، او يوازي دهغه د سنت او طريقې مطابق دالله ﷻ عبادت وشي.

دلمانځه، زکات، او دتوحيد دتفسير دليل دالله ﷻ
 دا قول دی چي فرمايي: ﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ
 مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ
 دِينُ الْقِيَمَةِ﴾ [دالينه سورت: ه آيت]

ترجمه: او (پداسي حال کښي) چي دوی گمارل شوي
 ندي مگر دا چي په زښت اخلاص سره دخداي عبادت
 وکړي (او عقیده لري) چي دين دهغه (لخوا) دی، او په
 عين حال کښي له هر ډول انحراف څخه ليري وي، لمونځ
 دهغه له ټولو آدابو سره) اداء کړي، زکات ورکړي، او
 همدا صحيح او ټينگ (مضبوط) دين دی (چي هغه اسلام
 دی).

دروژې نيولو دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
 ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى
 الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [دالبقره سورت: ١٨٣ آيت]

ترجمه: ای مؤمنانو، روژه پر تاسي باندي فرض کړې
 شوې ده لکه چي په هغو کسانو باندي چي له تاسي څخه
 پخوا وو، فرض کړې شوې وه، بنايي چي تاسو پرهيزگار

شيء:

د حج کولو دليل د الله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:

﴿وَلَلَّهُ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾ [دآل عمران سورت: ۹۷ آيت]

ترجمه: د خدای دپاره پر خلکو باندي دبیت الله حج (فرض) دی، په هغه چا باندي چي هغه ته دتلو توان لري، او څوک چي کافر شي نو بيشکه چي خدای له ټولو عالميانو څخه بې پروا دی.

دوهمه درجه: ايمان:

ايمان څه دپاسه اویا (۷۰) څانگي (برخي) لري، له ټولو څخه اوچت او لوړه يې: د (لا اله الا الله) ويل دي، او له ټولو څخه وړوکې (کوچنی) يې دلاري څخه دضرر دشي ليري کول دي، او حياء دایمان يوه برخه ده^(۱).

دایمان شپږ رکنونه دي: په الله ﷻ ايمان راوړل، او

(۱) دا حديث بخاري ۱۰/۸ په کتاب الإيمان کي په دغه الفاظو «بضع وستون» يعنې: څه دپاسه شپيته، او مسلم (دنوي شرح ۲/۲۰۲) په کتاب الإيمان کي په (۳۵)، [۵۷، ۵۸] نمبر سره روايت کړیدی.

دالله ﷻ په ملائكو (پربنتو)، كتابونو، پيغمبرانو،
د قيامت په ورځ، او دخير او شر په قضا او قدر ايمان
راوړل.

ددې شپږو ركنونو دليل دالله ﷻ دا قول دى چي
فرمايي: ﴿لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالْكِتَابِ وَالرَّسُولِ﴾ [البقره سورت: ۱۷۷ آيت]

ترجمه: نيكي (يوازي) دا نده چي خپل مخونه ختيځ
او لويديځ لوري ته واړوي، بلكه (غوره) نيكي دهغه چا ده
چي په خداى، داخرت په ورځ، (په ټولو) پربنتو، (په ټولو)
كتابونو، او (په ټولو) پيغمبرانو باندي يې ايمان راوړي
دى.

دقضا او قدر دليل دالله ﷻ دا قول دى چي فرمايي:
﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ [القمر سورت: ۴۹ آيت]
ترجمه: بيشكه مونږ هر شى په اندازه پيدا كړى دى.
دريمه درجه: احسان:

احسان يو ركن لري، او هغه دادى: چي دالله ﷻ

داسي عبادت وکړې لکه چي ته هغه ويني، که يې ته نه ويني نو هغه خوتا ويني.

ددې خبري دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ [دالنحل
سورت: ۱۲۸ آيت]

ترجمه: بيشکه الله له پرهيزگارانو او نيکوکارانو سره دی.

او دا قول: ﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ * الَّذِي يَرَاكَ
حِينَ تَقُومُ * وَتَقْلُبُكَ فِي السَّاجِدِينَ * إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ﴾ [دالشعراء سورت: ۲۱۷-۲۲۰ آيتونه]

ترجمه: او په (هغه ذات) توکل وکړه چي دستر قدرت
خاوند (او) مهربان دی. هغه (ذات) چي تا ويني کله چي
(دعبادت دپاره) راپاڅيرې. او (هم) دسجده کوونکو په منح
کني سټا حرکتونه. بيشکه چي همدغه (خدای) دی
اوريدونکی (او) پوه (دعلم خاوند).

او دا قول چي فرمايي: ﴿وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو
مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ

تُفِيضُونَ فِيهِ ﴿﴾ [ديونس سورت: ۶۱ آيت]

ترجمه: او په هيڅ كوم كار (يا كوم فكر مشغول) نه يې، او دهغه څخه دقرآن دهيڅ يو (آيت) تلاوت نه كوي او (تاسي) هيڅ كوم كار نكوي پرته لدې كله چي په هغه كښي بوخت كيږي (نو) مونږ پر تاسي باندي شاهدان (گواهان) يو.

او دا حديثو څخه يې دليل دجبريل هغه مشهور حديث دى چي عمر بن خطاب رضي الله عنه روايت كړى دى، چي وايي: «بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ ^(۱) شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَخْبَرَنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ: أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ،

(۱) دا الفاظ په صحيح مسلم كې نشته، او دصحيح مسلم دحديث الفاظ داسي دي: «بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ...». صحيح مسلم كتاب الإيمان (۸) [۱] نمبر حديث. (زبارونكى)

وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ، إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا، قَالَ: صَدَقْتَ، فَعَجِبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا، قَالَ: أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحَفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّيْءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ، قَالَ: فَمَضَى، فَلَبِثْنَا مَلِيًّا، فَقَالَ: يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ؟ قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: هَذَا جِبْرِيلُ، أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ أَمْرَ دِينِكُمْ»^(۱).

ترجمه: پداسي حال کي چي مونږ د پیغمبر ﷺ سره ناست وو چي یو داسي سپری راغی چي تکی سپینی جامی او تک تور وینسته یی وه، او دسفر ننبی ورباندي نه لیدل

(۱) دجبرائیل حدیث مسلم پوره په کتاب الإیمان کي په (۸)، [۱] نمبر سره د عمر بن الخطاب رضی الله عنه څخه (دنبوي شرح ۱۲۶-۱۳۳)، او بخاري په مختصر ډول د ابو هريره رضی الله عنه څخه روایت کړیدی.

د اسلام دري اساسي اصول

کيدې، او نه هم له مونږ څخه چا پيژانده، نو د پيغمبر ﷺ له مخي ته کيناست، او خپل ځنگنونه يې د پيغمبر ﷺ له ځنگنونو سره ولگول، او لاسونه يې پر ورنونو کيښودل، او ويې ويل: اي محمده، د اسلام څخه مي خبر کړه، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: (اسلام دادی): چي اقرار وکړې (گواهي ورکړې) چي پرته د الله ﷻ څخه بل د عبادت وړ معبود نشته، او محمد ﷺ د الله ﷻ پيغمبر دی، او لمونځ په بڼه توگه وکړې، او زکات ورکړې، او د بيت الله حج وکړې که دلاري توان در سره وو، (سړي) وويل: رښتيا دي وويل، نو مونږ تعجب وکړ چي هم پوښتنه ترې کوي، او هم يې تصديق کوي، (سړي) وويل: دايمان څخه مي خبر کړه، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: (ايمان دادی) چي په الله ﷻ، او دهغه په ملائکو، کتابونو، پيغمبرانو، د آخرت په ورځ، او دخير او شر په قضا او قدر ايمان راوړې، (سړي) وويل: رښتيا دي وويل، نو دا احسان څخه مي خبر کړه، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: (احسان دادی) چي د الله ﷻ داسي عبادت وکړې لکه چي ته يې وينې، نو که ته يې نه وينې، نو هغه

خو دي ويني، (سړي) وويل: د قيامت څخه مي خبر كړه، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: څوك چي پوښتني ته ځواب ور كوي له هغه چا څخه چي سوال كوي زيات علم نلري (پدي هكله)، (سړي) وويل: نو د قيامت له نښو څخه مي خبر كړه، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: (د قيامت نښي دا دي) چي وينځه خپل بادار وزيروي، او لوڅي پښې، برينه، فقيران دپسونو څروونكي (چوپانان) به گوري چي د تعميرونو په جوړولو كي به) يو له بل څخه زيات كوښښ كوي، (راوي) وويل: نو سړي ولاړ، نو څه شانتې كيناستو، او بيا (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: چي اې عمره، آيا پوهيرې دا سوال (تپوس) كوونكي څوك وو؟ ما ورته وويل: چي الله او رسول يې ښه پوهيرې، (پيغمبر ﷺ) وفرمايل: دا جبريل وو، راغلي وو چي تاسو ته ستاسو دين وښايي.

دریم اهل

[بخځل پیغمبر محمد ﷺ پیژندل]

ستاسي پیغمبر ﷺ محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم دی، او هاشم دقریشو څخه دی، او قریش د عربو څخه دي، او عرب داسماعیل بن ابراهیم الخلیل - علیه وعلی نبینا أفضل الصلاة والسلام - دنسل څخه دی.

دپیغمبر ﷺ عمر دري شپيته (۶۳) کاله وو، چي څلویښت (۴۰) کاله يې دنبوت څخه مخکي او درويشت (۲۳) کاله يې دنبوت او رسالت په حال کي تیر کړي دي. دنبوت دليل يې د ﴿اقرأ﴾^(۱) آیت دی، او درسالت دليل يې د ﴿المدثر﴾ آیت دی، داوسیدو ځای يې مکه وه، الله ﷻ (خلکو ته) استولی دی چي دشرک څخه يې وويروي، او توحيد ته يې دعوت کړي.

(۱) د الله ﷻ دې قول ته اشاره ده: ﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ [دالعلق سورت: ۱ آیت] ترجمه: ولوله، دخپل پروردگار په نامه، هغه چي (ټول مخلوق يې) پيدا کړي دي.

ددې خبرې دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:
﴿يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ * قُمْ فَأَنْذِرْ * وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ * وَتَيَّابِكَ فَطَهِّرْ *
وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ * وَلَا تَمَنَّ أَنْ تَمُنَّ تَسْتَكْثِرُ * وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ﴾

[دالمدثر سورت: ۱-۷ آيتونه]

ترجمه: اې په ځان باندي دخادر نغبتونكيه، پاخيږه
(او نړيوال) وويروه، او خپل پروردگار په لويۍ سره ياد
كړه، او خپلي جامې پاكي كړه، او له پليتي نه ډډه (او
پرهين) وكړه، او (پر چا باندي) منت مه ږده، چي (دهغه څه
په مقابل كښي چي وركړې دي دي) زيات بدل وغواړې،
او دخپل پروردگار لپاره صبر وكړه.

او د ﴿قُمْ فَأَنْذِرْ﴾ مراد دادی: چي دشرک څخه يې
وويروه، او توحيد ته يې دعوت كړه، او د ﴿وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ﴾
څخه مراد دادی: چي په توحيد سره (دخپل پروردگان
تعظيم وكړه، او د ﴿وَتَيَّابِكَ فَطَهِّرْ﴾ څخه مراد دادی: چي
خپل عملونه دشرک څخه پاك كړه، او د ﴿وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ﴾
مراد دادی: چي دبتانو څخه هجرت وكړه، او دهجرت
كولو څخه مراد دبتانو پريښودل او دهغوی څخه او

دهغوی د پیروانو (مشرکینو) څخه بیزاره کیدل دي.
پیمغبر ﷺ لس کاله په همدې شکل سره توحید ته
خلک رابلل، او د لسو کلونو وروسته آسمان ته وخیژول
شو، او پنځه لمونځونه پرې فرض شول، (او دهغه څخه
وروسته یې) درې کاله په مکه کې لمونځ وکړ، او بیا
مدینې ته دهجرت کولو امر ورته وشو.

او دهجرت څخه مراد: د شرک دمحیط (ځای یا وطن)
څخه داسلام محیط ته تلل دي، او د شرک دمحیط څخه
داسلام محیط ته هجرت پر دې امت باندي فرض دی، او
هغه به د قیامت تر ورځې پوري باقی وي.

ددې خبرې دلیل دالله ﷻ دا قول دی چې فرمایي:
﴿إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ
قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ
وَأَسْعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا
* إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ
حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا * فَأُولَئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا غَفُورًا﴾ [دالنساء سورت: ۹۷-۹۹ آیتونه]

ترجمه: بیشکه هغه کسان چي پر خپلو ځانونو يې ظلم کړيدی، ملائکې چي کله ددوی روحونه اخلي، ورته وايي: تاسي په څه حال کښي وي؟ دوی په ځواب کښي وايي: مونږ دځمکي پر مخ ضعيفان (او مظلومان) وو، ملائکي وايي: آيا دخدای ځمکه پراخه نه وه تر څو چي تاسي پکښي هجرت کړي وای؟ نو ددوی ځای دوزخ دی او بد دورتلو ځای دی دوزخ. خو نا توان نارينه، بنځي او واره چي نه دکومي وسيلې توان لري او نه کومه لاره پيدا کولای شي. نو داسي خلک هيله ده چي الله ددوی څخه (ددوی دغه گناهونه) وبخښي، او الله عفوه کوونکی (او) بخښونکی ذات دی.

او دا قول چي فرمايي: ﴿يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ﴾ [دالعنکبوت سورت: ۵۶ آيت]

ترجمه: اې زما (مسلمانانو) بندگانو، بیشکه چي زما ځمکه پراخه (ارته) ده، نو خاص ما لره عبادت وکړئ.

بغوي رحمت الله عليه وايي: «دا آيت دهغه مسلمانانو په هکله نازل شوی دی چي په مکه کي پاتي وو او هجرت

د اسلام دري اساسي اصول

يې نه وو کړې، (الله ﷻ) هغوی ته په ايمان سره خطاب وکړ.»

او د حديثو څخه دهجرت دليل د پيغمبر ﷺ دا قول دی چي فرمايي: «لَا تَنْقَطِعُ الْهَجْرَةُ حَتَّى تَنْقَطِعَ التَّوْبَةُ، وَلَا تَنْقَطِعُ التَّوْبَةُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا»^(۱).

ترجمه: تر څو چي دتوبې (ور) نه وي بند شوی، نو دهجرت (حکم) له منځه نه ځي، او تر څو چي لمر له مغرب (لویدیځ) څخه نه وي راختلی، نو دتوبې (ور) نه بندیږي^(۲). او کله چي پيغمبر ﷺ په مدينه منوره کي ځای پر ځای شو، نو داسلام دنورو احکامو امريې جاري کړ، لکه زکات، روژه، حج، اذان، جهاد، امر بالمعروف، او نهی عن المنکر، او داسي نور شرعي احکام.

(۱) دا حديث ابوداود په اول د کتاب الجهاد کي ۳/۳ په (۲۴۷۹) نمبر سره، او احمد په مسند کي ۹۹/۴، او نسائي په السنن الكبرى کتاب السير کي (لکه څنگه چي په تفریب التحفة کي راغلي دي) په (۱۱۴۵۹) نمبر سره دمعاويه ؓ څخه روايت کړیدی، او الباني په صحيح الجامع (۷۴۳۶) نمبر حديث کي هغه صحيح بللی دی.

(۲) ددې حديث څخه مراد دادی: چي دهجرت حکم او روا والی به تر قيامت پوري باقي وي. (ژباړونکی)

او پیغمبر ﷺ په نوموړي شکل سره لس کاله پاتي شو، او له هغه څخه وروسته بیا وفات شو، او دین یې باقي پاتي شو، او دهغه دین دی، داسي دخیر کار نشته چي خپل امت یې هغه ته نه وي رابللی، او نه داسي بد او ناوړه کار شته چي خپل امت یې له هغه څخه نه وي منع کړی.

او کوم دخیر کار چي خپل امت یې هغه ته رابللی دی هغه توحید، او هر هغه څه دي چي الله ﷻ یې خوبسوي، او کوم شر چي خپل امت یې له هغه څخه منع کړی او ویرولی دی، هغه شرک، او هر هغه څه دي چي الله ﷻ یې نه خوبسوي، او بد یې گڼي.

الله ﷻ پیغمبر ﷺ ټولو خلکو ته استولی دی، او دهغه اطاعت یې پر ټولو انسانانو او پیریانو فرض کړیدی.

ددې خبري دلیل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمایي:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾ [الأعراف

سورت: ۱۵۸ آیت]

ترجمه: ووايه (ای پیغمبره): ای خلکو بیشکه زه ستاسي دټلو دپاره دخدای پیغمبر یم.

د اسلام د ري اساسي اصول

او د پيغمبر ﷺ په ذريعه خدای ﷻ خپل دين تکميل او پوره کړ، او دليل يې دهغه دا قول دی چي فرمايي:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ [دالمائده سورت: ۳ آيت]

ترجمه: نن ورځ ما ستاسي دپاره ستاسي دين پوره کړ او پر تاسي باندي مي خپل نعمت تمام کړ، او اسلام مي ستاسي دپاره (د) دين (به توگه) غوره کړ.

او د پيغمبر ﷺ د وفات کيدو دليل دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:

﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ * ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ [د الزمر سورت: ۳۰-۳۱ آيتونه]

ترجمه: بيشکه ته مړ کيدونى يې، او دوى (هم) مړ کيدونکي دي. او بيا به بيشکه تاسو د قيامت په ورځ دخپل پروردگار په حضور (دخپلو کړونو په هکله) جگړه وکړئ.

او خلق چي کله مړه شي، نو بيا (د قيامت په ورځ) بيرته ژوندي کيږي، او دليل يې دالله ﷻ دا قول دی چي فرمايي:

﴿مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى﴾ [د طه سورت: ۵۵ آيت]

ترجمه: تاسي مو له دې (خاوري) څخه پيدا كړئ، او په هغې كښي به تاسي ننه باسو، او بيا به تاسي له هغې څخه بل ځل راوباسو.

او دا قول چي فرمايي: ﴿وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا * ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا﴾ [د نوح سورت: ١٧-١٨ آيتونه]
ترجمه: او خداى تاسي (د زرغون شوي شي په توگه) له ځمكي څخه پيدا كړي يئ. (او بيا به تاسي بيرته هلته وگرځوي، او بيا به مو په راويستو سره راوباسي (ژوندي كړي).

او (د قيامت په ورځ) بيرته له ژوندي كيدو وروسته د عملونو حساب ورسره كيږي، او دهغې جزا وركول كيږي.

ددې خبري دليل د الله ﷻ دا قول دى چي فرمايي: ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ [د النجم سورت: ٣١ آيت]

ترجمه: تر څو هغو كسانو ته چي بدې يې وكړه ددوى د كړنو جزا وركړي، او هغو كسانو ته چي نيكي يې وكړه

بڼه بدله ورکړي.

او څوک چې د مرگ څخه وروسته بيا ژوندي کيدو څخه انکار وکړي کافر کيږي، او دليل يې دالله ﷻ دا قول دی چې فرمايي: ﴿زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعْثُوا قُلُوبَهُمْ عَلَيْهِمْ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [د التغابن سورت: ۷ آيت]

ترجمه: کافران داسي غلط فکر (سوچ) کوي چې هيڅکله به دوی (ژوندي) راپورته نه کړي شي، ووايه: هو، قسم دی زما په پروردگار چې بيشکه تاسي به (ژوندي) راپورته کړي شی، بيا به دهغه څه نه چې کول مو، خبر کړي شی، او دا کار الله ﷻ ته آسان دی.

او الله ﷻ ټول پيغمبران ويروونکي او زيږی ورکونکي استولي دي، او دليل يې دالله ﷻ دا قول دی چې فرمايي: ﴿رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ﴾ [د النساء سورت: ۱۶۵ آيت]

ترجمه: داسي پيغمبران چې (هم) زيږي ورکونکي او (هم) ويروونکي (دي) تر څو چې دخلکو سره دپيغمبرانو

(داستولو) څخه وروسته پر خدای باندي كوم دليل نه وي.
دټولو څخه رومبى پيغمبر نوح عليه السلام دى، او اخيرنى
پيغمبر محمد صلى الله عليه وسلم دى، چي دټولو پيغمبرانو ختم كوونكى
پيغمبر دى.

ددې خبري دليل چي نوح عليه السلام له ټولو څخه رومبى
پيغمبر دى دالله جل جلاله دا قول دى چي فرمايي: ﴿إِنَّا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالتَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ﴾ [د النساء سورت:
١٦٣ آيت]

ترجمه: بيشكه چي مونږ تا ته وحي وكړه، لكه چي
نوح او دهغه څخه وروسته پيغمبرانو ته مووحي كړې وه.
دنوح عليه السلام څخه تر محمد صلى الله عليه وسلم پوري چي الله جل جلاله هر
امت ته پيغمبر استولى دى، هغوى ته يې ديو الله په
عبادت سره امر كړي، او دطاغوت^(١) دعبادت څخه يې
منع كړيدي، او دليل يې دالله جل جلاله دا قول دى چي فرمايي:
﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ﴾ [د النحل سورت: ٣٦ آيت]

(١) طاغوت هر هغه معبود ته ويل كيږي چي دالله جل جلاله څخه پرته يې عبادت وشي،
لكه شيطان، بت، مړى او داسي نور. (ژباړونكي)

ترجمه: او بيشكه چي مونږ په هر امت كښي يو رسول (د دغه فرمان سره) وليږه چي: دخداى عبادت وكړئ او له بتانو څخه ځان وژغورئ.

او الله ﷻ په ټولو بندگانو دا فرض كړيده چي په طاغوت باندي كافر شي (او هغه ونه مني) او په يو الله ﷻ ايمان راوړي، ابن القيم رحمت الله عليه وايي: «له طاغوت څخه مراد هر هغه څوك دى چي بنده يې د شريعت خلاف عبادت، متابعت، او اطاعت وكړي».

او طاغوتان ډير زيات دي، خو پنځه يې له ټولو څخه لوى دي: ١- ابليس ملعون، ٢- هغه څوك چي خلك يې عبادت وكړي او هغه پدې راضي وي، ٣- هغه څوك چي خلك خپل عبادت ته رابولي، ٤- هغه څوك چي د غيبو د علم دعوا وكړي، ٥- او هغه څوك چي د الله ﷻ د دين څخه پرته په نورو قوانينو حكم او فيصله وكړي.

ددي خبرو دليل دالله ﷻ دا قول دى چي فرمايي: ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [د البقره سورت: ٢٥٦ آيت]

ترجمه: ددين په (منلو) كښي زور نشته، بيشكه چي

سمه لار له گمراهۍ څخه څرگنده شوې ده، نو هر هغه څوك چې له طاغوت (باطله معبودانو) څخه مخ اړوي او په خدای ايمان راوړي نو بيشكه چې كلكه كړى يې ټينگه نيولې ده چې هيڅكله هغه لره شكيدل نشته او خدای بڼه اوريدونكى (او) بڼه پوهيدونكى دى.

او همدا د «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» معنا ده.

او په حديث كې راغلي دي: «رَأْسُ الْأَمْرِ الْإِسْلَامُ وَعَمُودُهُ الصَّلَاةُ وَذِرْوَةٌ سَنَامِهِ الْجِهَادُ»^(۱).

ترجمه: د دين بنياد اسلام^(۲) دى، او ستنه يې لمونځ دى، او اوچته (جگه) څوكه يې جهاد دى.

والله أعلم.. وصلى الله على محمد وآله وصحبه وسلم.

(۱) دا حديث ترمذي ۱۲/۵ په كتاب الإيمان كې په (۲۶۱۶) نمبر سره، او ابن ماجه ۱۳۱۴/۲ په كتاب الفتن كې په (۳۹۷۳) نمبر سره، او احمد په مسند كې ۲۳۱/۵، ۲۳۷ دمعاذ بن جبل رضي الله عنه څخه روايت كړيدى، او ترمذي ويلي دي: دا حديث حسن او صحيح دى.

(۲) داسلام څخه مراد دالله په وحدانيت، او دمحمد صلى الله عليه وسلم په پيغمبري شاهدي (گواهي) ويل دي، يعنې: (اشهد ان لا اله الا الله، واشهد ان محمداً رسول الله) ويل دي. (ژباړونكى)

د موضوعاتو فهرست

موضوع	صفحه
اول اصل: [دخپل پروردگار پيژندل]	١٠
دوهم اصل: د اسلام دين په دلائلو سره پيژندل	٢٢
اوله درجه: [اسلام]	٢٢
دوهمه درجه: ايمان:	٢٧
درېمه درجه: احسان:	٢٩
درېم اصل: [دخپل پيغمبر محمد ﷺ پيژندل]	٣٤
د موضوعاتو فهرست	٤٦

الأصول الثلاثة

تأليف

الشيخ محمد بن عبد الوهاب

(رحمه الله)

ترجمه

عبد التائب زلال

باللغة «البستور»

إدارة أوقاف
صالح عبدالنزيه الراجحي

الأصول الثلاثة

تأليف

الشيخ محمد بن عبد الوهاب

(رحمة الله)

ترجمه

عبد الشافع زلول

باللغة «البسترة»

مطبعة دار طيبة - الرياض - ت: ٤٢٨٣٨٤٠

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**